

Nú fær Alvar av Kák stundir til at gera slíkt, kann ongan møguleika hevur havi at tikist við, meðan hann virkaði sum kommunulækni. Og tað verður ikki so galið, heldur hann Mynd: Kalmur

Alvar av Kák hevði í gjár sín seinasta arbeiðsdag sum kommunulækni í Havn.

- Eingin krevur, at ein kommunulækni skal gevast, tá hann verður 70 ár. Men tað hevur eins og ligið í luftini, at eg skuldi gevast nú, sigur Alvar.

Hann verður ikki 70 fyrr enn í summar, men hann hevur valt at fara 1. apríl, og tá hann hevði nakað av feriu eftir, leggur hann frá sær longu nú.

- Eg gleði meg til hetta várið at vera óheftur av telefonini. Tað havi eg ikki roynt, síðan eg var heilt ungur.

Sum skilst hevur Alvar fyrireikað seg til at gevast, tí hann hevur onkrar ætlanir um, hvat hann nú fer at gera. Hann nevnr ikki nakað ítrúgilegt, men hann sigur, at hann hevur stóran áhuga fyri móðurmálinum, sum hann ongantíð lærdi í skúlanum, tí hann var so ungur, tá hann fór heimanífrá.

- Á Landssjúkjasavninum liggur eisini ymist áhugavert, ið eg ikki veit so nógv um.

- Tað verður okkurt so vorðið, eg fari at gera, nú eg fái stundir.

Alvar fekk sína útbúgving í Danmark. Hann kom heimaftur í 1960, eftir at hava verið burturi í 35 ár.

11 ára gamal heimanífrá

- Eg var 11 ára gamal, tá foreldrini sendu meg niður á kostskúla, tí tey hildu tað vera best fyri meg. Tað høvdu foreldur ikki gjørt í dag. Vit vóru triggir, sum fóru avstað í senn. Ein fór

Gleði meg til várið óheftur av telefon

- Tað verður ein stórr lætti hjá konuni, tá eg ikki longur skal hava vakt, sigur Alvar av Kák, sum hevur lagt frá sær eftir at hava verið kommunulækni í Føroyum í 35 ár

heim í 1939 men vildi ikki niðuraftur. Eg fór hvørja ferð avstað aftur, men tað var ofta við ringum tannabiti, tí eg longdist so illa. So kom eisini kriggið, og eg hevði einki samband heim.

Í 1960 kom Alvar av Kák heimaftur. Fyrst arbeiddi hann í Klaksvík.

- Men so var eingin lækni í Vágum, og har hevði vist eingin verið í eitt ár, og eg helt, eg skuldi royna tað í eina tíð, tí so hevði eg gjørt eitt sindur.

Ætlaði sær víðari

Tá Alvar flutti til Føroya, var hetta ætlað sum nakað fyribils, tí hann hevði í hyggju at spesialisera seg. Men hann fór ongantíð avstað aftur, og tað hevur hann ikki angrað.

- Eg innlivaði meg í arbeiðið, og harafturat kundi eg tað sum mína skyldu at halda fram, tí eingin søkti stórvini.

Í trý ár var Alvar einsamallur kommunulækni í Vágum. Eins og nú var arbeiðið sera bundið. Í trý ár hevði hann vakt einsamallur alt sandgørið, men fyri ein ungum mann var einki óført, sigur Alvar. Læknin

var einsamallur um at taka stórar avgerðir, t.d. um at skula senda sjúklingar til Havnar, og tað bar bara til sjóvegis. Læknin skuldi eisini taka ímóti børnum. Soleiðis var tað bara.

Hugsaði fyrst og fremst um bernini

Tað var ikki, tí hann ikki treivst, at Alvar í 1963 søkti til Havnar. Børnini hjá teimum vóru farin at vaksa til, og skuldu tey halda fram í skúla, noyðdust tey í hvussu er til Havnar. Eisini hevði Alvar gomul foreldur í Havn.

Tað var heilt nýtt fyri Alvar ikki alla tíðina at skulu hava vakt. Hann var sjálvur triði kommunulækni í Havn tá. Hinir báðir Doktor Poulsen og Doktor Højgaard, sum læknar tá altíð vóru nevndir.

- Tað hava verið góð og áhugaversar, um enn strævið ofta.

Alvar minnst einaferð, at Petur Reinert hevði sínar trupulleikar sum einsamallur kommunulækni á Eiði. Ein barnakona skuldi til Havnar, og Alvar fór so norður við báti eftir henni, tí Petur slapp ikki avstað. Tað

sama hendi eina aðru ferðina í Tjørnuvík.

Tey fyrstu árin vóru teir sum nevnt triggir læknar í Havn. Nú eru sjei.

- Tað er framvegis strævið, tí talið av sjúklingum er so nógv økt, og arbeiðsbyrðan er blivin órvisi.

Mugu geva sær betri stundir

Alvar av Kák heldur nakað vera um tað, sum onkur hevur sagt, at kommunulæknarnir í Havn hava ov líta tíð til at tosa við fólkini. Læknin kann sjálvur ger tað, at hann setir ferðina niður og gevur sær stundir til sjúklingin, um tað so hevur við sær, at biðitíðin økst. Tað verður kortini altíð onkur, sum biðar.

Alvar heldur tað vera synd, at í Føroyum sum í øðrum londum skal vera so torført at fáa kommunulæknar til bygdinar, tí har er gott at vera. Dagliga arbeiðsbyrðan hjá kommunulækninum úti um landið er kanska ikki so stór, men tað er ov bundið altíð at hava vakt.

Okkurt má gerast

- Okkurt má gerast fyri at

fáa fleiri læknar til landið. Vit sleppa ikkiuttanum, at tað er meira spennandi fyri læknar av vera uttanlands, bæði viðvíkjandi inntøku og møguleikanum fyri at liva eitt lív við síðuna av tí fálaga arbeiðinum. Tíbetur vilja nógvir føroyskir læknar sleppa heimaftur at arbeiða. Eitt sindur av idealismu er í okkum øllum, men mark er eisini fyri idealismu.

Sum lækni í Havn hevur Alvar livað við hesum reglulugu nátturvaktunum og so at arbeiða um dagin eisini.

- Eg havi orkað tað, men ikki er tað gott fyri heilsuna.

Sosial broytingartíð

Alvar av Kák er tann av núverandi læknunum, sum hevur virkað longest sum lækni í Føroyum. Hesi 35 árin eru ómetaliga stórar broytingar og stór framstig hend á sosiala økinum.

Eitt tað størsta framstigið, heldur hann vera, at fólk í neyð kundu fáa almanna-hjálp. Heimahjálpin er kom-in, og Heimasjúkrarøktin er betur skipað.

- Eg veit tó ikki, um vit kunnu siga, alt er betri nú.

Materielt eu vit betur fyri, men baklandið í familjuni tynnist meira og meira, og familjan er ikki altíð longur før fyri at hjálpa. Tað skulu tveir inntøkur fyri at liva, og mammur og ommur eru tí ikki tøkir longur sum tá til at taka sær av børnum og gomlum. Samanhaldið í familjuni var betri, og eg haldi, at fólk vóru fult so væl nøgd sum nú. Men tá kravdu fólk ikki so nógv.

- Tú kanst ætla, at heimahjálpin eisini var eitt stórt framstig, soleiðis at óhjálpin kundi fáa hjálp til tað, tey ikki orkaðu, vaska, gera mat, keypa o.a.t., sigur Alvar, sum minnst, at nógv lógu heilt óhjálpin, áðrenn heimahjálpin kom.

Ein lætti fyri konuna

- Konan og eg vóru innstillað uppá, at eg skuldi gevast nú.

Tað verður ikki minst ein lætti hjá konuni, at eg gevast. Sjálvandi hevur vakt-havandi læknin farteleg, men hana kann hann ikki taka, tá hann er hjá einum sjúklingi. Konan er tí bundin alla tíðina av telefonini, tá eg havi vakt, tí telefonin skal takst. Konan má tí leypa frá øllum, hvørja ferð telefonin ringir. Tað sama um náttina.

- Tað má eg siga. Hesur konur eru illa løntar og fáa ikki aðra løn enn ta takkarløn, vit ongantíð hava givið teimum ikki nóg nógva. Tað er gott at hava góða konu, tí konan er gullverð, sigur Alvar av Kák.

randi